Motion

1981/82: 1976

Kerstin Nilsson m. fl.

Bibehållande av riksyrkesskolan i Hedenäset

Riksyrkesskolorna tillkom i slutet av 1950- och början av 1960-talen. Bakgrunden var följande: yrkesskolan var dåligt utbyggd. Gymnasieskolan urvalsskola. Riksyrkesskolorna skulle bereda yrkesutbildning åt främst arbetslösa ungdomar, som på grund av dålig föräldraekonomi, sociala problem i annan form, och/eller svaga betyg inte kunde söka/finna inträde i gymnasium eller yrkesskola.

Elevplatserna disponeras av arbetsförmedlingen. Skolorna har riksrekrytering. För dagen finns riksyrkesskolor i Hedenäset, Torpshammar, Hudiksvall och Gamleby.

Intagningsålder är från 16 år. Skolorna är internat som står för en "total fostran". Det vill säga att eleverna inte bara skall lära sig ett yrke. De tränas i att sköta sig själva, ett arbete, att klara egen ekonomi och eget boende.

Utvecklingen vid yrkesskolorna har varit något skiftande, bl. a. när det gäller rekrytering. Skolor såsom den i Hedenäset har bibehållit riksrekrytering. Som exempel kan nämnas att vid nu pågående kurser finns inte mindre än 29 elever från Malmö. Elevplatserna i Hedenäset är 136. Antalet elever med sociala problem i någon form utgör ca en tredjedel. I det alldeles övervägande antalet fall av sociala problem har man i Hedenäset lyckats med rehabilitering och fostran vid sidan av fullgod utbildning. Det bekräftas av sociala myndigheter och socialstyrelsen.

Riksyrkesskolorna har varit föremål för diskussion i skilda sammanhang. Gymnasieutredningen fick direktiv att utreda deras framtida status, men tog ingen ställning i frågan.

Genom den s. k. ungdomspropositionen överfördes till kommunerna uppföljningsansvar för ungdom i åldern 16–18 år. I det läget, 1981, beslutar arbetsmarknadsstyrelsen i samråd med skolöverstyrelsen att riksyrkesskolorna avvecklas och blir AMU-filialer med intagningsålder 18 år.

I denna situation, hösten 1981, var läget i Norrbotten i huvudsak följande. Vid AMU-center fanns flera hundra lediga platser (intagning vid 18 år) medan det fanns 910 arbetslösa 16- och 17-åringar som inte fått plats i gymnasieskola.

Även om gymnasieskolan/kommunerna har huvudansvaret för ungdomar i åldern 16–18 år är det svårt att förstå motiven till den brådskande nedläggningen av riksyrkesskolorna. Man upplever det också som orättvist. Större kommuner har i regel större resurser för ungdom och uppföljning än mindre och små kommuner. Det sociala motivet glöms bort. Ca en

tredjedel av eleverna har sociala problem, varför även socialstyrelsen borde höras inför en så genomgripande förändring.

Om nedläggningen ändå genomdrivs bör riksyrkesskolan i Hedenäset tillförsäkras en framtid genom att även framgent bereda plats för 16–18-åringar samt genom att kvotering sker vid intagning mellan moderskola och filial i förhållande till antalet elevplatser, som i Hedenäset är 136.

Riksyrkesskolorna finns på mindre eller små orter. De erbjuder en god yrkesskole- och internatmiljö. Riksyrkesskolans betydelse för tätorten Hedenäset, skolan har f.n. 47 anställda, och för Övertorneå kommun, 6 100 invånare, kan inte nog betonas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar uttala sig för att riksyrkesskolan i Hedenäset bibehålls som självständig enhet,
2. att riksdagen – om yrkandet under 1 inte vinner bifall – beslutar uttala sig för att AMU-filialen i Hedenäset ges möjlighet att bereda plats även för 16–18-åringar samt att kvotering sker i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1982

KERSTIN NILSSON (s)
STEN-OVE SUNDSTRÖM (s) INGVAR SVANBERG (s)
CURT BOSTRÖM (s)